

22.5.2025

Varsinais-Suomen hyvinvointialue
Jutta Peltoniemi
Pirjo Mustonen

Viite: Lausuntopyyntöne 16.5.2025, VARHA/11854/06.00.00/2025

Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen lausunto rokotuksien tarpeesta ja kansallisen rokotusohjelman rokotteiden käyttämisestä Meyer Turku Oy:n telakan pneumokokkiepidemiassa

Varsinais-Suomen hyvinvointialue (jäljempänä lyhyesti Varha tai hyvinvointialue) on pyytänyt Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen (jäljempänä lyhyesti THL tai laitos) lausuntoa liittyen Meyer Turku Oy:n telakan (jäljempänä lyhyesti telakka) pneumokokkitapauksiin. Hyvinvointialue pyytää tarkemmin laitoksen asiantuntija-arviota siitä, onko tässä vaiheessa syytä ryhtyä torjumaan epidemiaa rokotuksin.

Mikäli epidemiaa on syytä torjua rokotuksin, hyvinvointialue pyytää laitosta arvioimaan, onko hyvinvointialueen mahdollista saada rokotteita kansallisen rokotusohjelman kautta. Hyvinvointialue taustoittaa laajassa lausuntopyynnössään epidemiatilannetta ja esittää omana arvionaan, että rokotuksia tarvittaisiin epidemian pysäyttämiseksi ja että korkeimmassa riskiryhmässä olevien rokottamiseen olisi syytä käyttää kansallisen rokotusohjelman rokotteita.

Tausta ja tilannekuva

Meyerin Turun telakka-alueella työskentelevillä henkilöillä on todettu toukokuun 2025 aikana kahdeksan (tilanne 21.5. klo 13 mennessä) vakavaa, sairaalahoitoa vaatinutta pneumokokki-infektiota. Tapauksista seitsemän on laboratoriovarmennettu, ja viidellä bakteeri kasvoi veriviljelynäytteessä. Metalli- ja telakkatyöhön on aiemmin tunnistettu lisääntynyt riski vakaville pneumokokki-infektioille. Veriviljelypositiiviset

22.5.2025

infektiot ovat olleet *Streptococcus pneumoniae* –bakteerin serotyyppin 4 aiheuttamia, joka on liitetty jo aiemmin Euroopassa telakoilla esiintyneisiin epidemioihin (Pohjois-Irlanti 2015, Suomi ja Norja 2019, Ranska 2020) ja jonka taudinaiheuttamiskyky on korkea. Sairastuneet ovat työskennelleet eri puolilla telakkaa. Turun Meyerin telakka-alueella todettiin edellisen kerran epidemiat vuosina 2019 ja 2023. Kyseisten epidemioiden kulku on kuvattu tieteellisissä julkaisuissa (Linkit: "Outbreak of invasive pneumococcal disease among shipyard workers, Turku, Finland, May to November 2019, EuroSurveill. 2019 Dec 5; 24(49)" ja "Kitowska, Wioleta, et al. "Second reported outbreak of pneumococcal pneumonia among shipyard employees in Turku, Finland, August–October 2023: a case–control study." *Epidemiology & Infection* 153 (2025): e32").

Varhassa todettiin myös keväällä 2024 viisi vakavaa, sairaalahoitoa vaatinutta pneumokokki-infektiota, joista ainakin kolme oli laboratoriovarmennettu. THL katsoo, että vakavia pneumokokki-infektioita on odotettavissa lisää niin kauan kuin työskentelyolosuhteet rakennettavalla laivalla pysyvät ennallaan, eli pneumokokille alttiit rokottamattomat työntekijät altistuvat metallihuuruille ja työskentelevät lähellä toisiaan huonosti ilmastoiduissa olosuhteissa.

Meyer Turun telakka on antanut oman suosituksensa muille telakka-alueella työskenteleville yrityksille (jäljempänä alihankkijat) huolehtia pneumokokkrokotuksien tarjoamisesta työntekijöille ja lisäksi tarjonnut rokotuksia omille työntekijöilleen. Rokotussuosituksen lisäksi Meyer Turku Oy on ohjeistanut alihankkijoita hygieniatoimien tehostamiseksi. Kaikki telakalla toimivat yritykset eivät ilmeisesti kuitenkaan ole tarjonneet rokotuksia telakalla työskenteleville työntekijöilleen.

Arvio rokotusten tarpeesta

THL yhtyy Varsinais-Suomen hyvinvointialueen arvioon siitä, että nyt käynnissä olevaa epidemiaa ei ole mahdollista pysäyttää ilman rokotuksia. Myös aiemmissa epidemioissa epidemian lopettaminen

22.5.2025

edellytti laajaa telakalla työskentelevien rokottamista. Nyt käynnissä olevan epidemian pysäyttämiseksi ja jarruttamiseksi on jo ryhdytty muihin toimiin (mm. hygieniatoimet), jotka eivät kuitenkaan ole yksin olleet riittäviä epidemian pysäyttämiseksi.

On huomattava, että tarve suojata telakalla työskenteleviä pneumokokkitaudilta rokotuksin ei lopu nyt käynnissä olevan epidemian pysäyttämiseen. Tieteellisen näytön perusteella tiedetään, että hitsaustyöhön, jossa hengitysilmaan vapautuu erilaisia metallihuuruja, liittyy suurentunut pneumokokin aiheuttaman keuhkokuumeen sekä invasiivisen pneumokokkitaudin riski. Kun rokottamattomat henkilöt työskentelevät lähekkäin tiloissa, joissa on metallihuuruja sekä vielä mahdollisesti huono ilmanvaihto, vakavan pneumokokkitaudin riski on jatkuvasti läsnä. Nykyisestä ja edellisistä epidemioista (sekä ulkomaisista telakkaepidemioista) voidaan havaita, että riski vakavalle pneumokokkitaudille näissä olosuhteissa ei rajaudu vain varsinaista hitsaustyötä tekeviin. Mikäli suojattomille työntekijöille ei epidemioiden ulkopuolella tarjota rokotussuojaa, vaarana on vakavien epidemioiden toistuminen. Rokottamisen lisäksi on tärkeää huolehtia myös muista suojaavista toimenpiteistä, joilla vähennetään työntekijöiden altistumista hitsaushuuruille ja metallipölylle sekä viruksille ja bakteereille.

Rokotusohjelmakokotteiden käyttäminen

Edellä kuvatusti vakavan pneumokokkitaudin vaara liittyy telakalla tehtävään työhön ja työoloihin. Lähtökohtaisesti työhön liittyvien vaarojen vuoksi annettavat kansallisen rokotusohjelmaan kuulumattomat rokotukset kuuluvat työnantajan järjestämään työterveyshuoltolain (1383/2001) mukaiseen työterveyshuoltoon. Työnantaja arvioi työhön liittyvät riskit ja tarjoaa kustannuksellaan niiden torjumiseksi tarvittavat rokotteet.

Tällä hetkellä telakalla on kuitenkin meneillään akuutti epidemia, joka edellyttää välittömiä torjuntatoimia. Tartuntatautilain 6 §:n mukaan tartuntatautien torjunnasta vastaavien viranomaisien on ryhdyttävä

22.5.2025

välittömiin toimiin saatuaan tiedon torjuntatoimia edellyttävän tartuntataudin esiintymisestä tai sellaisen vaarasta toimialueellaan. Tässä tapauksessa epidemian torjuminen edellyttää edellä kuvatusti käytännössä rokotteiden tarjoamista.

Sosiaali- ja terveysministeriön asetuksen rokotuksista (149/2017) 5 §:n mukaan kansallisen rokotusohjelman rokotteita voidaan tarvittaessa käyttää eri väestöryhmien rokotuksiin tilanteissa, joissa rokotuksilla ehkäistävä tauti uhkaa aiheuttaa tartuntatautiepidemian. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos määrittelee tällöin käytettävät rokotteet ja rokotusaiheet.

Varsinais-Suomen hyvinvointialue on lausuntopyynnössään arvioinut, että olisi epätodennäköistä, että telakka-alueella työskentelevät sadat yritykset pystyisivät työterveyshuoltojensa kautta reagoimaan akuuttiin epidemiatilanteeseen riittävällä nopeudella. Hyvinvointialue katsoo siten, että kansallisen rokotusohjelman rokotteiden käyttäminen on tilanteessa tarpeen korkeimmassa riskissä olevien työntekijöiden rokottamiseksi. Hieman pienemmässä riskissä olevat työntekijät pystyttäisiin hyvinvointialueen arvion mukaan todennäköisesti rokottamaan työterveyshuoltojen kautta. Hyvinvointialue on lausuntopyynnön jälkeen yhdessä Meyer Turku Oy:n työterveyshuollon kanssa laatinut arvion siitä missä työtehtävissä riski vakavalle pneumokokkitaudille on suurin. Korkeimmassa riskissä olevaan ryhmään kuuluisi korkeintaan 4 000 telakalla työskentelevää henkilöä.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos yhtyy hyvinvointialueen arvioon siitä, että kansallisen rokotusohjelman rokotteiden käyttäminen on tilanteessa tarpeen suurimmassa riskissä olevien työntekijöiden kiireelliseksi suojaamiseksi ja epidemian leviämisen pysäyttämiseksi. Myös vuosien 2019 ja 2023 epidemioiden pysäyttämiseen käytettiin kansallisen rokotusohjelman rokotteita. Laitos yhtyy myös hyvinvointialueen tekemään arvioon niistä laivan rakentamiseen osallistuvien rokotettavien työntekijöiden ryhmistä, joilla on epidemian tässä vaiheessa suurin riski työnkuvansa vuoksi sairastua vakavaan pneumokokkitautiin (Riskikategoriat 1–3, Liite 1). Rokotuksissa

22.5.2025

käytetään 20-valenttista pneumokokkikonjugaattirokotetta, kauppanimeltään Prevenar 20. Tartuntatautilain 50.2 § mukaisesti laitos jakelee rokotteen hyvinvointialueelle, joka vastaa rokotusten järjestämisestä. Rokotteen ottaminen on rokotettavalle vapaaehtoista.

Pääjohtajan sijainen,
johtaja

Anneli Pouta

Johtaja

Otto Helve

Liitteet

Liite 1 Turun telakka-alueen riskiryhmäehdotelma, toukokuu 2025

Turun telakka-alueen riskiryhmäehdotelma**toukokuu 2025**

Riskiä lisää työperäiset altisteet (hitsaushuurut, muu rakennuspöly), tupakointi, muiden infektioiden aiheuttama limakalvorikko ja korkea ikä, eli vaikea luoda riskiprofiilia pelkästään työperäisen altisteen kautta. Sairastumisen riskiä nostaa myös suuri henkilömäärä/kontaktit.

Kokonaisarvion mukaan suurimassa riskissä ovat varusteluvaiheen laivassa työskentelevät:

1. 2019 epidemia kaikki 30 tapausta varusteluvaiheen laivassa
2. 2023 epidemia 7/8 tapausta varusteluvaiheen laivassa
3. nykyinen epidemian tapaukset lohkovarustelussa / allasvaiheen laivassa, johon toki varustelun työntekijät osin siirtyneet laivan valmiusasteen takia
4. pelkästään työperäisyshypoteesin mukaan riskiä pitäisi olla enemmän runkotuotannossa ja rungon kokoonpanossa (allasvaihe) ja näissä vaiheissa tehtävissä varustelutöissä

Ensimmäinen riskikategoria

Allasvaiheen laivassa työskentelevät: laivan rungon kokoonpano

- levysepät
- hitsaajat
- rihtarit
- putkiasentaja
- laivapalvelu/kunnossapito
- edellisten työnjohto
-

1500 henkilöä

Varustelutyöt lohkovarusteluhalleissa, telttakatoksissa ja allasterminaalissa

- putkiasentajat
- koneasentajat
- sisutusasentajat
- varustelun levysepät/hitsaajat
- sähköasentajat
- telineasentajat
- työnjohto

700 henkilöä

Riski, koska paljon kontakteja työssä:

- palomiehet
- lupatoimiston henkilökunta
- ruokaloiden työntekijät

100 henkilöä

Toinen riskikategoria

Työtehtävät/ammattiryhmät varusteluvaiheen laivassa:

- putkiasentajat
- koneasentajat
- sisutusasentajat
- varustelun levysepät/hitsaajat
- sähköasentajat
- koeponnistajat
- maalarit
- telineasentajat
- siivoojat
- laivalogistiikka, haalaajat
- järjestelmien käyttöönottajat
- laivapalvelu / kunnossapito
- näiden ammattiryhmien työnjohto, aluepäälliköt, projektijohto
- tilaajan ja luokituslaitoksen tarkastajat

yhteensä noin 2200

Kolmas riskikategoria

Runkotuotannon/ lohkotuotannon työntekijät

1. levysepät
2. hitsaajat
3. operaattorit
4. tarkastajat
5. kunnossapito
6. näiden työnjohto

750 henkilöä

Neljäs riskikategoria

Varustelulaivassa asuva laivan miehistön

550 henkilöä

Varusteluvaiheen laivassa säännöllisiä käyntejä, muttei koko päivää

1. suunnittelijat, systeemivastuulliset
2. satunnaiset ja lyhytaikaiset käyttöönottajat ja tarkastajat

200 henkilöä

Viides riskikategoria

Toimihenkilöt, suunnittelussa ja tukitoiminnoissa, joilla satunnaisia laiva/tuotantokäyntejä

500 henkilöä

Yhteensä 6500 henkilöä

SIGNATURES

ALLEKIRJOITUKSET

UNDERSKRIFTER

SIGNATURER

UNDERSKRIFTER

This documents contains 8 pages before this page
Dokumentet inneholder 8 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 8 sivua ennen tätä sivua
Dette dokument indeholder 8 sider før denne side

Detta dokument innehåller 8 sidor före denna sida

authority to sign
representative
custodial

asemavaltuus
nimenkirjoitusoikeus
huoltaja/edunvalvoja

ställningsfullmakt
firmateckningsrätt
förvaltare

autoritet til å signere
representant
foresatte/verge

myndighed til at underskrive
repræsentant
frihedsberøvende